

รายงานผลการดำเนินงาน
ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก

คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

คำนำ

รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 รายงานฉบับนี้เป็นความก้าวหน้าของศูนย์ฯ ที่ดำเนินการในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2563 ซึ่งมีการดำเนินการเพิ่มจำนวนแพะในฝูง และเพิ่มภารกิจบริการวิชาการ รวมทั้งภารกิจที่ได้ดำเนินการตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานมูลนิธิชัยพัฒนาด้วย

สำหรับความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความร่วมมือร่วมใจของเจ้าหน้าที่ทุกคน ขอขอบพระคุณ คณบดีคณะทรัพยากรธรรมชาติ (ผศ. ทวีศักดิ์ นิยมบัณฑิต) และรองคณบดีคณะทรัพยากรธรรมชาติ (อ. ดร.สุรชาติ เพชรแก้ว) หัวหน้าสถานีวิจัยคลองหอยโข่ง คณะทรัพยากรธรรมชาติ (คุณนิทัศน์ สองศรี) รวมทั้งผู้อำนวยการสำนักงานประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (รศ.ดร.สัณหทัย กลิ่นพิกุล) ที่ให้การสนับสนุนมา ณ ที่นี้

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ม.อ.

**รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก
คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563**

1. ข้อมูลทั่วไป

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ม.อ. เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัย และค้นคว้าให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะ การผลิตพันธุ์แพะเนื้อ เพื่อสนับสนุนการวิจัย และเพื่อจำหน่าย รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านนี้ให้แก่นักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรที่สนใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ และส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ทั้งยังสนับสนุนภารกิจของมูลนิธิชัยพัฒนา โดยตั้งแต่ก่อตั้งศูนย์ฯ จนถึงปัจจุบันศูนย์ฯ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเลี้ยงแพะของภาคใต้ร่วมกับกรมปศุสัตว์ และเป็นแหล่งทดลองเลี้ยงแพะซามีและผลิตแพะลูกผสมแบล็คเบงกอลให้แก่มูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อแจกจ่ายให้แก่ราษฎรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2. วิสัยทัศน์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ม.อ. เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการด้านการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก รวมทั้งเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรในพื้นที่ชายแดนใต้ที่สนใจเลี้ยงแพะ

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 สร้างและสนับสนุนงานวิจัยให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูและจัดการ การปรับปรุงพันธุ์สัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก (ด้านแพะ) ที่เหมาะสมสำหรับภาคใต้
- 3.2 สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักศึกษาและบัณฑิตศึกษาของคณะทรัพยากรธรรมชาติ
- 3.3 สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการเลี้ยงดูสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ของ คณาจารย์ และ นักวิจัย ของ คณะทรัพยากรธรรมชาติ และ นักวิจัย ของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 3.4 ส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูและจัดการฟาร์มแพะที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจในภาคใต้
- 3.5 เป็นศูนย์ข้อมูลและเป็นแหล่งประสานงานระหว่างนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงแพะทั้งในและต่างประเทศ

4. บุคลากรของศูนย์ฯ

4.1 ผศ.ดร.ไชยวรรณ	วัฒนจันทร์	หัวหน้าศูนย์ฯ
4.2 นายอภิชาติ	หล่อเพชร	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
4.3 นางดวงใจ	หล่อเพชร	ผู้ช่วยวิจัย
4.4 นายโสภณ	มีสุข	ผู้ช่วยวิจัย
4.5 นายเฉลิมศักดิ์	ขำทิศ	คณงานเลี้ยงสัตว์
4.6 นายวิทยา	สุกหอม	คณงานเลี้ยงสัตว์
4.7 นางสาวศิริรัตน์	นอสูงเนิน	สัตวบาลงานทั่วไป (อัตราจ้างเหมา)
4.8 นายฮาгим	เจาะโต	สัตวบาล (อัตราจ้างเหมา โดยมูลนิธิชัยพัฒนา)

5. แผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในปีงบประมาณ 2563

- 5.1 ผลิตแพะตามนโยบายของคณะทรัพยากรธรรมชาติ และภารกิจของมูลนิธิชัยพัฒนา
- 5.2 ผลิตแพะลูกผสมแบล็คเบงกอล และทดลองเลี้ยงแพะพันธุ์ซามีให้แก่มูลนิธิชัยพัฒนาเพื่อสนับสนุนภารกิจของมูลนิธิชัยพัฒนา สำหรับรับรองรับพระราชประสงค์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- 5.3 ส่งเสริมและประสานงานเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักศึกษา บัณฑิตศึกษา และคณาจารย์ ของคณะทรัพยากรธรรมชาติ และนักวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 5.4 ส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูและจัดการฟาร์มแพะที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจในภาคใต้
- 5.5 หารายได้จากการจำหน่ายแพะเนื้อ และการจำหน่ายมูลแพะ

6. ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6.1 ด้านการผลิตแพะ

ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการผสมพันธุ์และผลิตแพะตามนโยบายของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และภารกิจขอมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีลูกแพะเกิด จำนวน 260 ตัว (ตารางที่ 1) ซึ่งศูนย์ฯ ได้มีการผลิตแพะหลากหลายสายพันธุ์ เพื่อรองรับตลาด การศึกษาในด้านแพะที่หลากหลาย และเพื่อสร้างแพะสายพันธุ์ใหม่ที่มีความเหมาะสมกับสภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ รวมถึงมีความเหมาะสมกับการเลี้ยงของเกษตรกรในพื้นที่ สำหรับสายพันธุ์แพะที่เกิดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนลูกแพะที่เกิด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ประสิทธิภาพการผสมพันธุ์	หน่วย	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
จำนวนแพะที่เกิด	(ตัว)	260
จำนวนเพศผู้	(ตัว)	133
จำนวนเพศเมีย	(ตัว)	127
อัตราการเกิดลูกโทน	(เปอร์เซ็นต์)	51
อัตราการเกิดลูกแฝดสอง	(เปอร์เซ็นต์)	158
อัตราการเกิดลูกแฝดสาม	(เปอร์เซ็นต์)	51

ตารางที่ 2 จำนวนแพะแต่ละสายสายพันธุ์แพะที่เกิด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

สายพันธุ์แพะ	หน่วย	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
แพะทรัพย์- ม.อ. 1	(ตัว)	45
แพะพื้นเมืองภาคใต้	(ตัว)	95
แพะลูกผสมแบล็คเบงกอล	(ตัว)	45
แพะไม่ทราบสายเลือด	(ตัว)	35
แพะลูกผสมซามิ	(ตัว)	40
รวม	(ตัว)	260

6.2 ด้านการเลี้ยงแพะพระราชทาน

ศูนย์ฯ ได้รับพระราชทานแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอล และแพะนมพันธุ์ซามี จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมทั้งหมดจำนวน 25 ตัว แบ่งเป็นแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอล จำนวน 16 ตัว และแพะนมพันธุ์ซามี จำนวน 5 ตัว ซึ่งมีผลการเลี้ยง และการให้ผลผลิตดังนี้

6.2.1 ผลการเลี้ยงและขยายพันธุ์แพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน

ตามที่ศูนย์ฯ ได้รับพระราชทานแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอล ในปี พ.ศ. 2557 จำนวน 4 ตัว และ ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 16 ตัว รวมทั้งหมด จำนวน 20 ตัว ทั้งนี้มีแพะเสียชีวิต จำนวน 3 ตัว (ตารางที่ 3) อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการขยายพันธุ์แพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน ได้จำนวน 45 ตัว รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการเลี้ยงแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน

ปีที่ได้รับพระราชทาน	จำนวน		ผลการเลี้ยงแพะ
	เพศผู้	เพศเมีย	
ปี พ.ศ. 2557	3	1	- เสียชีวิตด้วยโรคชรา จำนวน 2 ตัว - เสียชีวิตเนื่องจากป่วย จำนวน 1 ตัว - แพะเพศผู้ จำนวน 1 ตัว ใช้เป็นพ่อพันธุ์
ปี พ.ศ. 2562	1	15	- แพะเพศผู้ จำนวน 1 ตัว ใช้เป็นพ่อพันธุ์ - แพะเพศเมีย จำนวน 15 ตัว ใช้เป็นแม่พันธุ์

ตารางที่ 4 ผลการขยายพันธุ์แพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน

ระดับสายเลือดแพะลูกผสมแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน	จำนวน		ตาย/หาย	คงเหลือ
	เพศผู้	เพศเมีย		
ระดับสายเลือด 100 เปอร์เซนต์ (ตัว)	1	-	-	1
ระดับสายเลือด 75 เปอร์เซนต์ (ตัว)	7	8	3	12
ระดับสายเลือด 50 เปอร์เซนต์ (ตัว)	16	13	7	22
รวม	24	21	10	35

ทั้งนี้ปัจจุบันศูนย์ฯ มีแพะที่มีสายเลือดแพะแบล็คเบงกอลพระราชทานคงเหลือทั้งหมด จำนวน 74 ตัว (แพะแบล็คเบงกอลที่ได้รับพระราชทานคงเหลือ จำนวน 17 ตัว แพะที่เกิดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คงเหลือ จำนวน 35 ตัว และแพะสะสม จำนวน 22 ตัว)

6.2.2 ผลการเลี้ยงและขยายพันธุ์แพะนมพันธุ์ซามีพระราชทาน

ตามที่ศูนย์ฯ ได้รับพระราชทานแพะนมพันธุ์ซามี ในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 5 ตัว ทั้งนี้มีแพะป่วยและตายด้วยโรคเมลิออยโดสิส จำนวน 2 ตัว โรคเต้านมอักเสบเรื้อรัง จำนวน 1 ตัว และป่วยด้วยโรคติดเชื้อในปอดและเต้านม จำนวน 1 ตัว ปัจจุบันมีแพะนมพันธุ์ซามีพระราชทานคงเหลือ จำนวน 1 ตัว (ตารางที่ 5) อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการขยายพันธุ์แพะนมพันธุ์ซามีพระราชทาน ได้จำนวน 40 ตัว รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 5 ผลการเลี้ยงแพะนมพันธุ์ซามีพระราชทาน

ลำดับที่	หมายเลขประจำตัว	เพศ	สถานภาพ
1.	DM005-58	ผู้	เสียชีวิต วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2562
2.	DM003-58	เมีย	เสียชีวิต วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2561
3.	DM002-59	เมีย	ใช้เป็นแม่พันธุ์
4.	DM001-60	เมีย	เสียชีวิต วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2562
5.	DM002-60	เมีย	เสียชีวิต วันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ตารางที่ 6 ผลการขยายพันธุ์แพะนมพันธุ์ซามีพระราชทาน

ระดับสายเลือดแพะลูกผสมแพะนมพันธุ์ซามี	จำนวน		ตาย/หาย	คงเหลือ
	เพศผู้	เพศเมีย		
ระดับสายเลือด 100 เปอร์เซนต์ (ตัว)	1	1	-	2
ระดับสายเลือด 50 เปอร์เซนต์ (ตัว)	20	18	4	34
รวม	21	19	4	36

ทั้งนี้ปัจจุบันศูนย์ฯ มีแพะที่มีสายเลือดแพะซามีพระราชทานคงเหลือทั้งหมด จำนวน 46 ตัว (แพะซามีที่ได้รับพระราชทานคงเหลือ จำนวน 1 ตัว แพะที่เกิดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คงเหลือจำนวน 36 ตัว และแพะผสม จำนวน 9 ตัว)

6.3 ด้านสนับสนุนภารกิจของมูลนิธิชัยพัฒนา

6.3.1 การส่งมอบแพะพระราชทานให้แก่กลุ่มต่าง ๆ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ศูนย์ฯ ได้ส่งมอบแพะพระราชทานให้แก่ผู้เลี้ยงแพะกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

6.3.1.1 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน แก่กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านผึ่งปาล์ม 3 อำเภอพะเยา จังหวัดสตูลในวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 พิธีส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน แก่กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านผึ่งปาล์ม 3

6.3.1.2 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านปี่ใหญ่ อำเภอละงู จังหวัดสตูล ในวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2563 ศูนย์ฯ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านปี่ใหญ่

6.3.1.3 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน กรมทหารราบที่ 25 ค่ายวิภาวดีรังสิต อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในวันที่ 20 สิงหาคม 2563 ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 พิธีส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน แก่กรมทหารบกที่ ๔๕ ค่ายวิภาวดีรังสิต

6.3.1.4 ส่งมอบแพะพันธุ์ทรัพย์-ม.อ. 1 .ให้กับโครงการโรงงานสกัดน้ำมันพืชและผลิตไบโอดีเซลครบวงจร ของสำนักมูลนิธิชัยพัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ส่งมอบแพะพ่อพันธุ์แพะทรัพย์-ม.อ. 1 และแพะลูกผสมสามมี ไปยังโครงการโรงงานสกัดน้ำมันพืชและผลิตไบโอดีเซลครบวงจร

6.3.2 การตรวจเยี่ยมประเมินความพร้อม และการติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทาน

6.3.2.1 การตรวจเยี่ยมเพื่อประเมินความพร้อมในการรับแพะพระราชทานของกรมทหารราบที่ 25 ค่ายวิภาวดีรังสิต อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ประเมินความพร้อมในการรับแพะพระราชทาน ณ กรมทหารราบที่ 25 ค่ายวิภาวดีรังสิต

6.3.2.2 การตรวจเยี่ยมเพื่อประเมินความพร้อมในการรับแพะพระราชทานของเกษตรกรตำบลมาโมง อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ประเมินความพร้อมในการรับแพะพระราชทานของนางสุภาพดี โฉมอุทัย

6.3.2.3 การติดตาม ณ กองพันทหารราบที่ 4 กรมทหารราบที่ 15 ค่ายพระยารัษฎานุประดิษฐ์ อำเภอยะยง จังหวัดตรัง ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ตรวจสอบเยี่ยมแยะพระราชทาน ณ กองพันทหารราบที่ 4 กรมทหารราบที่ 15

6.3.2.4 การติดตาม ณ กองพลพัฒนาที่ 4 ค่ายรัตนพล อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 และวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ตรวจสอบเยี่ยมแยะพระราชทาน ณ กองพลพัฒนาที่ 4 ค่ายรัตนพล

6.3.2.5 การติดตาม ณ กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 15 อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่ ในวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ตรวจสอบเยี่ยมแยะพระราชทาน ณ กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 15

6.3.2.6 ผลการติดตาม ณ กรมทหารราบที่ 25 ค่ายวิภาวดีรังสิต อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานีในวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ตรวจเยี่ยมพระพระราชทาน ณ กรมทหารราบที่ 25 ค่ายวิภาวดีรังสิต

6.3.2.7 การติดตาม ณ บ้านบุง ตำบลช้างเผือก อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 11

ภาพที่ 11 ตรวจเยี่ยมแพะพระราชทาน ณ บ้านบุง

6.3.2.8 การติดตาม ณ บ้านฮูแตหฺวอ ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 12

ภาพที่ 12 ตรวจเยี่ยมแพะพระราชทาน ณ บ้านฮูแตหฺวอ

6.3.2.9 การติดตาม ณ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะบ้านปี่ใหญ่ อำเภอละงู จังหวัดสตูล
ในวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ตรวจสอบแพะพระราชทาน ณ บ้านปี่ใหญ่

6.3.2.10 การติดตาม ณ บ้านผิงปาล์ม 3 ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูลใน
วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2563 ดังแสดงในภาพที่ 14

ภาพที่ 14 ตรวจสอบแพะพระราชทาน ณ บ้านผิงปาล์ม3

6.4 ด้านการบริการวิชาการ

ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการให้บริการการเรียนการสอนและการฝึกงานแก่นักศึกษา ดังนี้

6.4.1 การบริการวิชาการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

(1) ให้บริการการเรียนการสอนแก่นักศึกษาสาขาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ
ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 515-332 (การจัดการฟาร์มแพะ-แกะ) ดังแสดงในภาพที่ 15

ภาพที่ 15 การบริการการเรียนการสอนแก่นักศึกษาสาขาสัตวศาสตร์

(2) ให้บริการการเรียนการสอนแก่นักศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียน
วิชา 145-350 (หลักเวชศาสตร์ทางสัตวแพทย์) ดังแสดงในภาพที่ 16

ภาพที่ 16 การบริการการเรียนการสอนแก่นักศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์

6.5 ด้านการวิจัย

ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการให้สนับสนุนการทำวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโท และสนับสนุน
งานวิจัยของคณาจารย์ ดังนี้

6.5.1 โครงการ “วิจัยและพัฒนาการใช้น้ำมันรำข้าวเพื่อใช้ในการเลี้ยงแพะ”
ดำเนินการโดย รศ.ดร.ปิ่น จันจุฬา อาจารย์ประจำสาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะ
ทรัพยากรธรรมชาติ

6.5.2 โครงการ “ต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยร่วมกับการ
เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดกระบี่สู่การเลี้ยงแพะเชิงพาณิชย์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม” ดำเนินการ
โดย ผศ.ดร.ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะ
ทรัพยากรธรรมชาติ

6.6 ด้านการจัดอบรม

6.6.1 จัดการฝึกอบรมเรื่อง “การเลี้ยงแพะและการจัดการฟาร์มแพะเนื้อ”

ศูนย์ฯ ได้มีการจัดโครงการฝึกอบรมเกษตรกรและหน่วยงาน ได้รับพระราชทานแพะ
จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และผู้ที่สนใจ เพื่อ
เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการ ในหัวข้อเรื่อง “การเลี้ยงแพะและการจัดการฟาร์ม
แพะเนื้อ” เมื่อวันที่ 20-21 สิงหาคม พ.ศ.2563 โดยมีเกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมดังนี้

- (1) กรมทหารราบที่ 15 ค่ายวชิราวุธ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 7 ราย
- (2) กรมทหารราบที่ 25 ค่ายวิภาวดีรังสิต อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 ราย
- (3) กองพลพัฒนาที่ 4 ค่ายรัตนพล อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา จำนวน 5 ราย
- (4) กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านปีใหญ่ อำเภอละงู จังหวัดสตูล จำนวน 3 ราย
- (5) กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านผิงปาล์ม 3 อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล จำนวน 1 ราย

- (6) กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านฐแต่ทวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 3 ราย
 (7) กลุ่มผู้เลี้ยงแพะที่ไม่ได้รับแพะราชทานแพะ แต่สนใจเข้าร่วมอบรม จำนวน 7 ราย
 รวมทั้งหมดมีเกษตรกรและหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 32 ราย ดังแสดงในภาพที่ 17

ภาพที่ 17 แสดงผู้เข้ารับฟังการอบรมและเสริมสร้างประสบการณ์ ในวันที่ 20-21 สิงหาคม พ.ศ. 2563

7. งบประมาณที่ศูนย์ฯ ได้รับการสนับสนุนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ศูนย์ฯ ได้รับงบประมาณสนับสนุน จำนวน 1,878,300.00 บาท ทั้งนี้ศูนย์ฯ ได้ใช้งบประมาณสนับสนุน ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำแนกหมวดค่าใช้จ่ายของศูนย์ฯ ในปีงบประมาณ 2563 (ตุลาคม 2562 – กันยายน 2563)

รายการ	จำนวนเงินที่ใช้จ่าย
- ค่าตอบแทน	79,440.00
- ค่าใช้สอย	562,789.75
- ค่าวัสดุ	692,765.23
- ค่าจ้าง	543,264.00
รวมค่าใช้จ่าย	1,878,258.98

8. รายได้ที่เกิดขึ้นการดำเนินการของศูนย์ฯ

ศูนย์ฯ มีรายได้จากการจำหน่ายแพะ และมูลแพะ เป็นเงินดังนี้

7.1 รายได้จากการจำหน่ายแพะ มีรายได้ 596,426.- บาท

7.2 รายได้จากการจำหน่ายมูลแพะ มีรายได้ 7,210.- บาท

อย่างไรก็ตาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีเงินรายได้สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (300,000.- บาท) คือ 303,636.- บาท

9. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ศูนย์ฯ มีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังนี้

9.1 ปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด 19

สืบเนื่องจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ศูนย์ฯ ไม่สามารถให้บริการฝึกงานด้านการจัดการฟาร์มแพะแก่นักศึกษา ของคณะทรัพยากรธรรมชาติ ม.อ. และนักศึกษาต่างมหาวิทยาลัยได้ รวมถึงด้านการจัดอบรมการใช้โปรแกรม KCF และด้านจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ในนิทรรศการต่างๆได้

9.2 พื้นที่ใช้งานของศูนย์ฯ

เนื่องจากการประสานส่วนภูมิภาคได้ขอใช้พื้นที่ของศูนย์ฯ จำนวน 70 ไร่ เพื่อก่อสร้างโรงงานทำน้ำประปา และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง ขอคืนพื้นที่ประมาณ 70 ไร่ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวพบมีสำนักงานศูนย์ฯ และโรงเรียนเลี้ยงแพะของศูนย์ฯ ติดอยู่ด้วย จำนวน 8 หลัง ทำให้ศูนย์ฯ ต้องการได้รับการสนับสนุนจากคณะฯ เพื่อการจัดหางบประมาณในการก่อสร้างสำนักงานศูนย์ฯ และโรงเรียนเลี้ยงแพะทดแทนต่อไป

9.2.1 สำนักงานศูนย์ฯ

ปัจจุบันสำนักงานของศูนย์ฯ เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนเลี้ยงแพะ ซึ่งสภาพทรุดโทรม แม้ว่า จะดำเนินการซ่อมแซมมาแล้วหลายครั้ง ยิ่งไปกว่านั้น จากแนวปฏิบัติที่ดีฟาร์มเลี้ยงแพะ (GAP) (มกษ. 6404-2549) ซึ่งประกาศโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติพ.ศ. 2549 ที่กำหนดให้ แยกสำนักงานออกจากโรงเรียนเลี้ยงแพะ มีผลทำให้ศูนย์ฯ มีความจำเป็นจะต้องแยกสำนักงานออกจากโรงเรียน รวมทั้งพื้นที่ตั้งสำนักงานศูนย์ฯ อยู่ในพื้นที่ขอคืนขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง

9.2.2 ปัญหาโรงเรียนเลี้ยงแพะ

โรงเรียนเลี้ยงแพะที่ใช้การอยู่เป็นโรงเรียนที่มีอายุมากกว่า 15 ปี อยู่ในสภาพชำรุด (คือ ไม้ระแนง หรือไม้พื้นชำรุด) โรงเรียนที่มีอยู่มีความสูงจากพื้นคอกไปถึงหลังงานอยู่ในช่วง 1.30 ถึง 1.80 เมตร ซึ่งตามมาตรฐานจะต้องสูงไม่ต่ำกว่า 3.50 เมตร และโรงเรียนมีความสูงจากพื้นดินถึงพื้นคอกส่วนใหญ่ต่ำกว่า 1.2 เมตร ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีฟาร์มเลี้ยงแพะ (GAP) ซึ่งประกาศโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ปีพ.ศ. 2549

9.3 ปัญหาด้านเครื่องมือและครุภัณฑ์

เนื่องจากศูนย์ฯ มีภารกิจเพิ่มขึ้นทำให้เครื่องมือที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ศูนย์ฯ จึงมีความจำเป็นในการสั่งซื้อครุภัณฑ์ต่างๆ ดังนี้

9.3.1 รถตัดหญ้า

สืบเนื่องจากศูนย์ฯ มีภาระกิจในการเพิ่มผลผลิตแพะเพื่อจำหน่ายมากขึ้น แต่ศูนย์ฯ มีพื้นที่จำกัดลดลง ทำให้ไม่สามารถปล่อยแพะลงแปลงหญ้าได้ ดังนั้นศูนย์ฯ จึงมีแผนในการเพิ่มแปลงหญ้า เพื่อตัดเก็บทำหญ้าหมักสำหรับแพะ แต่เนื่องด้วยศูนย์ฯ มีเฉพาะเครื่องตัดหญ้าขนาดเล็ก ทำให้ปริมาณการทำหญ้าหมักต่อวันต่ำ ดังนั้นเพื่อเพิ่มปริมาณ ศูนย์ฯ ต้องการจัดซื้อรถตัดหญ้า

9.3.2 เครื่องผสมอาหาร TMR

เนื่องจากปัจจุบันศูนย์ฯ มีเครื่องการผสมอาหาร TMR ขนาดเล็ก ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน และปริมาณที่ได้หลังผสมไม่เพียงพอสำหรับจัดเก็บอาหารไว้ใช้ในช่วงหน้าแล้ง ดังนั้นศูนย์ฯ ต้องการจัดซื้อเครื่องผสมอาหาร TMR

9.4 ปัญหาเรื่องบุคลากร

เนื่องจากศูนย์ฯ มีภารกิจเพิ่มขึ้นทำให้ มีภาระงานมากขึ้นแต่บุคลากรไม่เพียงพอต่องานที่มี ทั้งนี้ศูนย์ฯ ยังต้องการบุคลากรเพื่อเข้ามาขับเคลื่อนการทำงานให้มีความรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ศูนย์ฯ ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากทางคณะฯ ให้ช่วยพิจารณากำหนดอัตราจ้างเหมาเข้ามาทำภารกิจ ดังนี้

9.4.1 บุคลากรศูนย์ฯ

สืบเนื่องจากภาระกิจที่เพิ่มขึ้น ศูนย์ฯ มีภาระงานมากขึ้นแต่บุคลากรไม่เพียงพอต่องานที่มี ทำให้ขาดแคลนแรงงานระดับคนงานเลี้ยงสัตว์

9.4.2 บุคลากรอาคารวิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์ฮาลาล

ปัจจุบันอาคารนี้ได้ก่อสร้างเสร็จแล้ว และจำเป็นจะต้องมีนักวิชาการเข้าช่วยในการดูแลและดำเนินการ แต่เนื่องจาก ศูนย์ฯ ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อจะมีการขับเคลื่อนเรื่องเนื้อแพะ และผลิตภัณฑ์จากเนื้อแพะต่อไปในอนาคต

10. แผนการดำเนินงานระยะ 5 ปี

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2568 ศูนย์ฯ มีแผนการดำเนินงานดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แผนการดำเนินงานระยะ 5 ปี

กิจกรรม	ปีงบประมาณ				
	2564	2565	2566	2567	2568
ด้านการวิจัย					
- ผลิตผลงานวิจัยของศูนย์ฯ (เรื่อง/ปี)	1	1	1	1	1
- สนับสนุนงานวิจัยของคณาจารย์และนักศึกษา (เรื่อง/ปี)	1	1	1	1	1
ด้านการบริการวิชาการ					
- สนับสนุนการเรียนการสอน (วิชา/ปี)	2	2	2	2	2
- เข้าร่วมการจัดนิทรรศการของคณะทรัพยากรธรรมชาติ (ครั้ง/ปี)	1	1	1	1	1
ด้านการสร้างรายได้					
- เพิ่มผลผลิตแพะสำหรับจำหน่ายแพะ และมูลแพะ (บาท/ปี)	350,000	400,000	450,000	500,000	550,000
- จัดหลักสูตรอบรมระยะสั้น ในการเลี้ยงแพะ (บาท/ปี)	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000

10.1 แหล่งผลิตแม่พันธุ์สำหรับผลิตแม่ฐานของภาคใต้

ศูนย์ฯ ต้องการพัฒนาสายพันธุ์แพะเนื้อลูกผสมทรัพย์-ม.อ. 1 (พื้นเมือง-แองโกล-นูเบียน) เพื่อให้เป็นแพะเนื้อ หรือเพื่อนำแพะเพศเมียมาใช้เป็นแม่ฐานสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ นอกจากนี้ศูนย์ฯ ยังมีความต้องการพัฒนาพันธุ์เพื่อขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์แพะทรัพย์-ม.อ. 1 สำหรับเป็นสายพันธุ์ของคณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

10.2 แหล่งขยายพันธุ์แพะพระราชทานสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้

ตามทีศูนย์ฯ ร่วมมือกับมูลนิธิชัยพัฒนาในการผสมพันธุ์แพะแบล็คเบงกอล และแพะซามีพระราชทาน สำหรับรองรับพระราชประสงค์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อแจกจ่ายให้แก่ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ทั้งนี้ศูนย์ฯ มีแผนจะเพิ่มจำนวนการขยายแพะพระราชทานให้มากขึ้น พร้อมขยายพื้นที่สำหรับการแจกจ่ายต่อไป

10.3 เปิดใช้งานอาคารวิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์

ศูนย์ฯ มีแผนเปิดใช้งานอาคารวิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์ เพื่อรองรับการการขับเคลื่อนเรื่องเนื้อแพะ และผลิตภัณฑ์จากเนื้อแพะ